

(א) [לעיל פ"ג, ט] (ב) [לעיל פ"ג, ז] (ג) [לעיל פ"ג, ח] (ד) [לעיל פ"ג, טו] (ה) [לעיל פ"ג, טז] (ו) [לעיל פ"ג, טז] (ז) [לעיל פ"ג, טז] (ח) [לעיל פ"ג, טז] (ט) [לעיל פ"ג, טז] (י) [לעיל פ"ג, טז]

הגהות הב"ח

(א) גמ' קמיה דרב הנהא אמר לי דלמא בעשין בסעודתן דעבדו ואלכו ורב אפי' נחמ':

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה ת"ק ל"ל בו' י"ב אבל הר"ש מפרש להיך וכשיטתו שפסק בכולהו כחכמים וי"ד ה"ק ורמב"ם שהשמיט להי ממירי דרב אפי' [ב] תוב' ד"ה ח' שלג זיכה בו' י"ב דלא כרש"י ד"ה לדידיה טור:

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא צב.

עין משפט
גר מצוה

פג א ב מ"י פ"ג מהל' שבתות ה"ל א סגן לאוין קפד טו"ע ח"מ ס"י שלג סעיף א:
פר ד ד ה מ"י שם פ"ב ה"ל יא סגן עשין לא טו"ע ח"מ ס"י שלג סעיף ז:
פה ר ז שם בהג"ה:
פו ח ט י מ"י שם ה"ל יג יד טו"ע שם סעיף טו:

תורה אור השלם

1 כי תבא בכרם רעך ואבלתך עובדים כנפשוך שבעך ואל בליך לא תתן:

מוסף רש"י

אף פועל אם חסמת. קלמ' דמי שלג לאכול או בחוקה פטור. מלאו דלא מחסום (לעיל פ"ח).

אלא אימא עד שתהא פורקת. דקד"ח שאינה אוכלת אלא כשהיא רואה הגפן צפניה אצל כשאינה רואה שהגפן עליה או צעגלה אינה אוכלת ואע"ג דטעמא דחסימה לאו משום דחויא ומנטערת הוא (ט) קמ"ל דלא קאי אמפני השבת אצידה דמן דתין אוכלת אלא מילתא דאפי נפשיה הוא:

איבעית אימא דרב איבא בינייהו. דת"ק שמוכר פועל לית ליה דרב ואע"ג דליסי בן יהודה איירי בעשין בסעודתן מ"מ לא מיקרו פועלים כיון שלג מדעת בעל הבית עושין: **אי אמרת משלך הוא אוכל** יהבינן דהו. דמשעה ששכרו הו' כאלו התנה עמו ואי משל שמים הוא אוכל לא יחיבין לכו [ב] שלג זיכה לו הכתוב אלא מה שהוא לועס ואוכל ואין לו כח ליתן (כולס): **בן נמצא בכפרים ישנים וכן נראה לגרום לא בכנפוש קמפליגי.** ואי לא כנפוש הו' מודו כ"ע דלכול יומר מכדי שכרו דרמנא זכה ליה ולא גרסי' דכולי עלמא משלו הוא אוכל דהא כ"ש דאי משל שמים הוא אוכל דהו' אוכל לכל יתר מכדי שכרו אי לא כנפוש יוש לישב הגירסא משום דמעיקרא הוה צעי למיפסא מת"ק דמשל שמים הוא אוכל דמה לו וחזור ופושט מדברי חכמים דסברי משל שמים כו' וא"כ ת"ק נמי סבר הכי דבין ת"ק לחכמים ליכא אלא הא דאמנן לעיל והדוחה אומר לעולם אימא לך משלו הוא אוכל כמו שדמיתי לך למעלה: **ואי אמרת משלך הוא אוכל אמאי אין שומעין לו.** וא"ת דמאי פריך הא כיון דהוא אינו יכול לאכול הוה ליה כחולה שאינו יכול ליתן להס וי"ל דלא דמי לחולה דחולה אינו מאכז לפירות שלפניו ולהכי לא זכי ליה רחמנא אצל נזיר דמאכז זכי ליה כשאר פועל וא"ת אלא מאי משל שמים הוא אוכל א"כ אמאי נקט נזיר וי"ל דלורחא דמילתא נקט שהנזיר רגיל לומר כן לפי שאינו אוכל: **השוכר את הפועל** לקצות לו בו' תימה דאם היה רואה לאכול כך בלא קליצה הימה נגמרה מלאכתו ולא היה בכלל דייש ובשציל שחושב הו' בכלל דייש וי"ל דהכא מיירי במקום שמהנה הוא לקצות מאניס דהשתא בלא מחשבה אלא בסתמא הו' דבר שלג נגמרה מלאכתו למעשר ועוד דין הוא שיאכל פועל ע"י מחשבתו כיון דעל ידי מחשבה זאת חשיב לא נגמרה מלאכתו לענין שאוכל ופטור:

ומהלך כעושה מעשה דמי. ואפי' אי לאו משום השבת אצידה לא אכיל: כשהיא פורקת מהיכן אכלה. כל משאה פורקין צנת אחת והולכין: עד שהיא פורקת. בהליכתה אוכלת ממשאוי שעל גבה: **בתרני' ואפי' בדינר.** ואפי' היא שוה דינר: לא יאכל פועל **יוסר על שכרו.** לקמן יליף מכנפושין בשכירותו שמוסר נפשו עליו לעלות צאילן או במקום סכנה: והיא סוסת **את הפתח צפניו.** שימנעו לשוכרו למלאכתו: **גמ' אצל מלמדיו.** אומרין לו דרך ענה הוגנת: לא שכרו אלא לצורך אשכול אחד. אוכלו לאותו אשכול: **ס"ק אים ליה דרב אפי'.** וה"ק פועל אוכל קישות שהיא לצדה ואין עוד ואפי' היא שוה דינר ואמא רבי אלעזר למימר בין שהיא לצדה בין ששכרו לה ולמצרותיה אס שוה יותר על שכרו לא יאכלנה ואמו רבנן בתראי למימר יותר על שכרו מותר הוא לאכול אס שכיר יוס הוא אצל שכרו להקישות לצדה לית לכו דרב אפי' לא צבר. שכרו לכל היום מותר לאכול לאשכול ראשון שבצ"ר: **משום דליכא למיפס לכוני של בעל הבית.** דימא ליה הכ צרישא והדר אכיל דאי היכי מו לא אכיל והמורה התירה לאכול: **אצל הפא דליכא לקיומי לבסוף.** אימא לא זיכהה לו תורה אלא א"כ נתן: מגילס ספרים. מגילה טמונה לפי שאסור לכתוב הלכות וכשהיה שומע דבר חידוש וירא לשוכמו היה כתבו ומסמיר מן העין: **צביצה כל אדם.** ואפי' אינו שכירו: **ס"ק [א] לית ליה דליסי.** דהא אוכל פועל קמני ורבנן בתראי אית לכו דליסי וה"ק וחכמים ממירין לאכול יותר על שכרו דהא לאו שכיר נמי אכיל: משלו הוא אוכל. מוספת שכן הוא שהוספה לו תורה: או **משל שמים.** צמתנת גמילות חסדים כשאר מתנות עניים: טנו. אכילתי לאשתי וצני: **יהבינן להו.** כי היכי דצידו ליתן שכרו לכל מי שירצה: **לדידיה וזי ליה רחמנא.** צדקה וכל זמן דלא מטא לדידיה לא זכי ליה דלימנא לאשתו וצניו: **אצל בווא.** צתמיה. וכי מוספת מרובה על העיקר: **דמר סבר משלו הוא אוכל.** והלכך לא יאכל יותר על שכרו דאין מוספת מרובה על העיקר: **ומר סבר משל שמים הוא אוכל.** וזכי ליה רחמנא: **ואכלה כנפושך.** צדבר שאתה מוסר נפשך עליו לעלות בצדק ולעלות צאילן דמוסר נפשו למימה והיינו שכי' נזיר. שאסור צענבים: **משום לך נך אמרינן נזירא סחור סחור לכרמא לא סקרב.** כלומר קנסא הוא דקנסוהו שימנע עלמו מלהשכיר לענבים: **קא נסיב לה.** גמרה קרא דפועל ולעולם רבנן היא וקרא אסמכתא צעלמא: **לקצות.** לייצגן צדקה לעשות קליעות: הרי

על ששכרו והכמים מתירין מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר משלו הוא אוכל ומר סבר משל שמים הוא אוכל לא דכולי עלמא משלו הוא אוכל והכא בכנפושך קמיפלגי מר סבר כנפושך דבר שמוסר נפשו עליו ומר סבר כנפושך מה נפשך אם חסמת פטור אף פועל אם חסמת פטור תא שמע נזיר שאמר תנו (לאשתו ובניו) אין שומעין לו ואי אמרת משלך הוא אוכל אמאי אין שומעין לו התם משום לך נך אמרינן נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב תא שמע פועל שאמר תנו לאשתי ובני אוכל אמאי אין שומעין לו מאי פועל נזיר והתניא נזיר והתניא פועל מידי גבי הדדי תניין תא שמע מגין לפועל שאמר תנו לאשתי ובני שאין שומעין לו ואל כליך לא תתן וכי תימא הכי נזיר אי הכי משום אל כליך לא תתן משום לך נך אמרינן נזירא סחור סחור נמי ואידי דקתני לה בלשון פועל קא נסיב לה קרא דפועל תא שמע השוכר את הפועל לקצות בתאנים הרי

צב: השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא

א [לקמן ג, ט] רש"ל לא
גרס וי"ט רק להו רחמנא
הכא נמי [ע"ש] א ע"ז נו,
ד [ע"ש] ט לקמן ג,
ו [דברים ג], ו [לעיל
פ:]

מוסף רש"י

משיקפה. הו גמר מלאכה
לעין מעשר לאסר בו
שחית ארעי. משיקפה לשון
קף כמו קפא תהומא
דמסקת טובה (ג). שלפין
המלאכה על היין כשהוא נח
בבור (ע"ז יג). בדבי ר'
הושעיא. מתני' דבי ר'
הושעיא (סו).

הרי זה אוכל ופטור. דכיון דעומדות לקרות לא נגמרה מלאכתן:
אני וצני. שאינו נשכר לזבל הצית: או ע"מ שאכל בני בשכרי.
שקלפת לי: הוא אוכל ופטור. שהמורה זכתה לו כלקט שכתה
ופאה שפטורין מן המעשר: וצנו אוכל וחייב. במעשר דהוה ליה
כלוקח מקח שלג נגמרה מלאכתו:

ואי אמרת משנו הוא אוכל ושכרו
הוא ואפילו הכי פטריה רחמנא
מכשפשא דרששין ליה^א מה נפשך
אוכל ופטור אף פועל אוכל ופטור:
צנו אמאי חייב. הא בשכר צביו הוא
אוכל כצביו: משום דמיתו כי מקח.
הואיל ואתני. אכל אכילה דידיה דאינו
בתנאי אע"ג דבשכר הוא לא דמיא
למקח: הרי אלו לא יאכלו. דבעי
חומה דגמר קודש קודש ממעשר
ובתחילה על מנת כן נשכרו לו: ואם
לא הודיען. מתחילה לעשות עמו
בנטע רבעי פודה ומאכילן: כמקח
טעום. ואילמלי הודיען לא היו
נשכרים לו: נתפרסו עגוליו.
קציעות שדרסן צביגולין ונגמרה
מלאכתן למעשר ונפלו ונתפרסו
זכרין לחזור ולדרסן: הרי אלו לא
יאכלו. דאין פועל אוכל כדמיא
שנגמרה מלאכתו למעשר דתמיא
לעיל (דף פט.). יאל הבדל בתמרים
וכו': נתפתחו חביותיו. שניטלו
מגופותיהם ושכרו לקותמן: הרי אלו
לא יאכלו. דנגמרה מלאכתן למעשר:
ואם לא הודיען. לקמן פריך גבי
חביות מאי אודעינהו צעי: בשלמא
נתפרסו עגוליו אינא מקח טעום.
שכשאומו להן תחילה השתכרו לי
לדרוס צביגולין סבורים היו שזו
תחלת דריסתן ועדיין לא נגמרה
מלאכתן: מידע ידעי דאינוני
למעשר. דמשיירד לצור הו יין
למעשר: שנתפתחו חביותיו לצור.
הואילא הו משס משיירד מן הבג לתוכו:
והסניא יין משיירד לצור. הו גמרו
למעשר והרי ירד: משיקפה.
משיקפאו החרזנים על פי הצור
כשמתחיל להיות תוסס ונוטלין הוגין
ומשליכן: דאמרו ליה לא הוינא
ידעין. דמקפי: אינוני לנו לאסוקי
כו'. משאמרת לנכס שאני שוכר
אתכס למשכו מן הצור וכיון דלא
אסוק אדעתייכו סבור וקבול: הוא
דנגיד. המושכו מן הצור: משיקפה
בחביות. משנתן בחביות והוא תוסס
ורתיחתו עולה ומקלפת שמרין קופאין
למעלה וקודם שיגופו אותן חביות
שולין אותן רתיחות ומשליכן: דמשלי.
כבר נישולו רתיחותיו ממנו לחוף.
דשריק. הסותמו במגופות: קולץ.
ליטול מעות ולא יאכל: על ידי עלמו.
בשציל עלמו: מפני שיש בהן דעס.
ידעי וקא מחלי: במעלה להן
מונות. ושכר פעולתן שלו: אי אמרת
משל שמים הוא אוכל משום הכי

על מנת שיאבד בני בשכרי. פי' צקונט' שיאכל צנו עם האב
בשכר פעולת האב וקשה דמאי פריך צנו אמאי חייב הא ודאי
מקח גמור הוא ומאי קאמר נמי דמיתו כמקח אלא נראה בשכרו
היינו תחתיו ואיטרין להתנות שיאכל הצן כמו שירצה אפילו
יאכל יותר מן האב והא דפריך ואי
אמרת משנו הוא אוכל אמאי חייב
היינו אמאי חייב צבל מה שיאכל
הוא לא הוה לו לחייבו אלא צמה
שאוכל יותר מן האב:

הבי גרסינן בספרים שלנו אלא אי
אמרת משל שמים הוא אוכל
אמאי פודה ומאכילן איסורא לא זבי
ליה כו'. אכל אי משנו הוא אוכל
אתי שפיר שהרי הוא כאלו התנה
עמו מעיקרא כדפרישית לעיל ומשני
משום דמיתו כמקח טעום ור"ח פי'
אמאי פודה ומאכילן יאכלו בלא פדייה
כיון דמשל שמים אוכל ומשני איסורא
לא זכי ליה רחמנא ולגירסא זו קשה
דאכתי הוה ליה למפירך אמאי אוכלין
כלל דהכי פריך בסמוך גבי נתפרסו
עגוליו והוה ליה לשנוי משום
דמיתו כמקח טעום כדמשני בסמוך:
א"ה גדולים נמי. אלא צ במעלה להן
מונות ומשל שמים הוא אוכל
אתי שפיר דקולץ צגדולים דכיון דזן
אותם מחלי צבל שלם אלא אי אמרת
בשאיין מעלה להן מונות אמאי קולץ
לגדולים דאין מתרזין צבל שלם כיון
שאינו זן אותם אלא מיראה הן
עושין ואכוסים הן ומשני גדולים
אפילו בשאיין זן מחלי צבל שלם:
מאי לאו אידי ואידי במעלה להן
מונות. אע"ג דשפיר אוקי
כבר מתני' צאין מעלה להן מונות
השתא דאיתי צרייתא דלריכיס
לאוקמה במעלה להן מונות סבירא
ליה לאוקמה מתני' דומיא דצרייתא:
במאי אוקימתא. לצרייתא במעלה
להן מונות קטנים נמי
ניקון מהדר נמי אמאי דמוקי
מעיקרא אידי ואידי במעלה כו' דצין
מעיקרא וצין השתא מוקמת צרייתא
במעלה להן מונות: לא זבי ליה
רחמנא. לאו דוקא נקט רחמנא
דמדרבנן הוה מציאת קטן ושכרו
לאציו אלא כלומר לא זכו ליה רבנן
ורצין גרים לא זכו ליה רבנן אי נמי
נקט רחמנא משום צמו דמן המורה
מעשה ידיה שלו וצורה לא זכי
ליה רחמנא:

דכותיה

אבל לא ע"י בנו ובתו הקטנים
ובין קטנים מאי לאו אידי ואידי
משלו הוא אוכל ומר סבר משל שמים הוא אוכל
ולא קשיא כאן בשאיין מעלה להן מונות ובריייתא במעלה להן מונות במאי
אוקימתא במעלה להן מונות אי הכי קטנים נמי נקוץ להו צערייהו רבנו ובתו
הקטנים לא זכי ליה רחמנא במאי אוקימתא למתני' בשאיין מעלה להן מונות
הניחא

אינו קולץ. ע"י עצדיו הקטנים דאין לפועל קטן זכות אלא כשנותן לתוך פיו: אלא אי אמרת משנו הוא אוכל. דתוספת שר הוא: אמאי
אינו קולץ. כי היכי דאגרייהו דידיה אכילתן נמי דידיה: שאין מעלה להן מונות. ואף שכרן אינו שלו. וקא סלקא דעתך אין הרב
יכול לומר לעבד עשה עמי ואיני זקן ופלוגתא היא במסקת גיעין (דף צג.). ובהמתו משום לאו דחסימה שאפילו הוא עלמו דש צה
דישה שלו אינו ראוי לחסמה: והסני ר' אושעיא קולץ אדם על ידי עלמו ועל ידי אשהו אכל לא על ידי בהמה. משום חסימה: וקולץ
על ידי צניו הגדולים. אכל לא הקטנים: וקולץ על ידי שפחה ועבדו וכו'. קשיא עצדים קטנים אעבדים קטנים דמתני': אידי ואידי.
מתני' וצרייתא: דמר סבר. תנא דמתניתין: משל שמים הוא אוכל. הלכך לית להו למרייהו זכיה בצאילתן דאפילו שלהן אינה עד
שיתגנה לפיהן: אי הכי. צנו ובתו נמי נקוץ להו: במאי אוקימתא וכו'. ולעולם משלו הוא אוכל ומשום דאינו מעלה קאמר לא יקוץ:
הניחא